Groei handel in lichaamsmateriaal

Persbericht Rathenau Instituut, 3 maart 2011

Nieren zijn te koop, draagmoeders te huur. Eicellen en sperma worden online verhandeld. Bloed, bot en voorhuid zijn basismateriaal voor producten. Wereldwijd wordt steeds vaker geld verdiend aan lichaamsmateriaal. Ons eigen Nederlandse donatiestelsel is echter gebaseerd op altruïsme. Donoren mogen niet worden betaald. Met het boek “Nier te koop – Baarmoeder te huur”, dat op 4 maart verschijnt bij uitgeverij Bert Bakker, vraagt het Rathenau Instituut aandacht voor het feit dat wet en praktijk in hoog tempo uit elkaar groeien.

Door technologische ontwikkelingen is er steeds meer mogelijk met onder meer nieren, bloed, bot, eicellen. De waarde van weefsels, cellen en organen van levende donoren neemt toe en daarmee is een wereldwijde markt van vraag en aanbod ontstaan. In Nederland is steeds vaker wrijving tussen de wettelijke regel dat donoren niet betaald mogen worden en de internationale praktijk, waarin betalen voor lichaamsmateriaal wel degelijk voorkomt. Mensen reizen af naar andere landen om daar te kopen wat in ons land niet mag of kan. Met soms ongewenste effecten, zoals uitbuiting van nierdonoren en draagmoeders in ontwikkelingslanden. En medische risico’s, zoals het terugplaatsen van teveel embryo’s.

Onderzoekers Ingrid Geesink en Chantal Steegers van het Rathenau Instituut leggen in hun boek “Nier te koop – Baarmoeder te huur” de huidige, problematische relatie bloot tussen lichaamsmateriaal en geld. Volgens de onderzoekers is het onvermijdelijk dat we ons in Nederland opnieuw bezinnen op onze omgang met lichaamsmateriaal. Strikt vasthouden aan altruïsme van donoren is achterhaald. Bovendien hoeft donatie van lichaamsmateriaal niet op gespannen voet te staan met een tegemoetkoming, die al dan niet financieel is. Voorbeelden daarvan zijn onkostenvergoedingen en compensatie voor ongemak. Ook zouden vrouwen korting kunnen krijgen op een ivf-behandeling wanneer zij daarbij zelf eicellen beschikbaar stellen voor anderen, of sperma ruilen tegen eicellen. Verder kan iemand die orgaandonor wil zijn een hogere plaats op een wachtlijst krijgen. Daarnaast is het in alle gevallen belangrijk dat donoren zeggenschap hebben over wat er met hun lichaamsmateriaal gebeurt en dat organisaties die producten maken van lichaamsmateriaal transparant zijn over hun activiteiten.

Met “Nier te koop – Baarmoeder te huur” wil het Rathenau Instituut een aanzet geven tot een nieuw debat over de inrichting van de markt voor lichaamsmateriaal.

Over de auteurs
Ingrid Geesink en Chantal Steegers doen bij het Rathenau Instituut onderzoek naar opkomende markten voor lichaamsmateriaal. In 2009 verscheen van hen het boek “Nader gebruik nader onderzocht. Zeggenschap over lichaamsmateriaal”, bij het Rathenau Instituut.

Commentaar Stichting Medische ethiek
In het persbericht komt de motivatie van de onderzoekers opnieuw na te denken over onze omgang met lichaamsmateriaal nogal pragmatisch en weinig principieel c.q. over. Omdat er in de wereld regelmatig betaald wordt voor overbodig lichaammateriaal of voor donaties, vragen de onderzoekers begrip voor een vergoedingen, althans een begin daarvan. Antropologische overwegingen komen er in het persbericht niet aan te pas. Antropologische overwegingen die rekenschap geven van de relatie van de mens met zijn Schepper al helemaal niet.

Lees de commentaren van dr. F.J. van Ittersum over orgaandonatie en financiële beloning
Fout middel voor een goed doel (1)

Financieel gewin of onbaatzuchtig wegschenken ?
Fout middel voor een goed doel (2)